

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héttől és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszadási
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Aknamunka a páholyból.

Kellemetlen meglepetésre ébredt a közönségnek az a része, a mely a váradi szabadkőművespáholypól felhivatalosát is szokta olvasni. Gyanúsítgatásokkal, fekete lélekre valló inszINUÁCIÓKKAL teli cikket olvashattak, melynek nem volt, nem lehetett más célja, mint elriasztani a közönséget a legfiatalabb közművelődési egyesülettől, a B. M. K. E.-től. Nagy szerepet vittek a megalakulásnál »a klérus és a klérus emberei«, vigyázzunk tehát, itt a fekete reakció!

A »Holnap« című verselő társaság valamelyik tagja — biz én nem tudom, melyik, de hisz az oly mindegy! — elkövetett egy verset. Címe: Feketeország. Minden második szava: fekete. Fekete ház és fekete ház, fekete ég és fekete jég... fekete, fekete, fekete. Az ember szinte elképzei a vers elkövetőjét, a mint megszállja az »ihlet« s ő félálomban, fanatikus hittel, költői mivoltában ismételteti: fekete, fekete. Azt hiszi szegényke, verset ír, szépet — és ismétli a feketét a végkimerülésig. Nos hát ez a zöngemény jut az ember eszébe a támadó cikkek

olvasásakor. A szerző elkezdte a mondkáját: fekete reakció, fekete klerikalizmus — ismétli a végkimerülésig s azt hiszi, valami okosat írt. Pedig hát —

Lássuk csak, mi történt vasárnap. Megalakult egy egyesület, a melynek programja gazdag, szép és nemes. Nincs senkinek kifogása ellene; az egyetlen kifogás, hogy talán sok a program, meg sem bírjuk valósítani. Minél nagyobb a feladat, annál több erő kell a megvalósításához. A ki tehát azt akarja, hogy az egyesület felvirágozzék, jöjjön oda, gyűjtsön tagokat, munkálkodjék. A szeretet, a hazafiasság jegyében áll az egyesület. Kinek lehet kifogása ellene, ha éppen a szeretet fölkelet apostolai az első közt sietnek a támogatására? Hiszen ez természetes dolog, józan ember ezt magától értetődőnek találja. Hazafias is a cél. Ott kell tehát lennie mindenkinek, a kinek szívében ég a hazaszeretet tiszta lángja. Ott voltunk, ott vagyunk és ott fogunk dolgozni a magyar hazáért az önzetlen szeretet nevében. Azt mondjuk: Gyűljünk oda mindnyájan, a kik a szeretetet, a békét, a megértést propagáljuk e szétszakgatott vármegyében. Jöjjön

mindenki személyválogatás nélkül. Csak egyet köt ki az egyesület: hátsógondolat nélkül álljon be a hadseregbe mindenki.

Hát már most mondja meg bárki, hol van a klerikális hátsó gondolat abban az egyesületben, a melynek egyetlen elnöke (4 közül) sem katolikus, a melyben az egész tisztikarban két katolikus van? Talán ezeket is ki akarnak piszkálni? Mi címen? Hát odáig jutottunk, hogy a hitét megvalló katolikusnak legönzettelenebb munkássága sem kerülheti el a nemtelen meggyanúsítást? Hohó! Ezt ugyan el nem hiszi senki. Ellenben igenis feltűnő, hogy egyesek még ezt a két katolikus is ki akarják turni a vezetőségéből. Az a hadjárat, a melyet a »kavéházi beszélgetésekben és vezércikkben nagyon is jól ismert« »türelmű« alakzatok indítanak, magán viseli fogantatásának bélyegét. Ez már gyűlölet, ez már üldözés, ez már meggyanúsítás, aknamunka — erre az egyesületnek semmi szüksége.

Mikor az egyesület megalakult, senkinek sem kérdezték vallását, felekezetét. Vagyunk abban az egyesületben egymással diametális ellentétben álló gondol-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Petit-Pierre.

Írta: Léon Frapié.

Petit Pierre már a születésekor vaskos hibát követett el. Pár hónapos korában Páris egyik utcájában találtak rá, fölstedték és Ballireaubába, egy breton faluba adták gondozásra. Mikor odaért, a lakosok konstatálták, hogy eleven, de nem nyafogós; semmi rosszat nem mondhattak róla, csak azt az egyet, hogy »nem arról a vidékről való«. Jobb foglalkozás hiányában szépen felnövekedett és mikor öt esztendő lett, végtelen sajnálatára iskolába tuzskolták. Pajtásai csakhamar rászoktak: boszantották, püfölgették. Nem panaszkodott, mert úgy érezte, hogy ő a hibás, »nem arról a vidékről való«.

Mikor tizenháromesztendő lett, fölmondták neki az állami támogatást, nem fizették érte tovább a tartásdíjat; most már neki kellett magáról gondoskodni. Szabad volt, belefoghatott mindenbe, amibe csak akart, senki se gátohlhatta benne, hogy tőkepezés, vagy újságíró legyen.

Szabadságának tudata azonban nem csábította rossz utra, szorgalmasan napszámokodott tovább és ezentul is gyámszüleinél lakott, akik

történetesen szegények, betegesek voltak; saját gyermeküket elvesztették, csakhamar Petit-Pierre lett a csemetéjük.

Teltek az évek: ennek a szerény, becsületes, szorgalmas legénynek csakugyan csak egyet lehetett a szemére lobbantani, hogy »nem arról a környékről való«. Petit-Pierre erős, szép legénynek aerdült, akire szép jövő mosolygott. Szőke, magas homloku, kék szemű, kissé fitosorru emberke volt, akinek arcvonásairól leritt a jó szív.

Egyszerre valami ismeretlen okból keletkezett tüzvész rémitette meg a környék lakosságát. A parasztok féltették gabonájukat, reszkettek jószágukért, mert — fukarságból-e, vagy tudatlanságból — zömük nem volt biztosítva. Négy szomszéd falut egy időben lepett meg az elhatalmasodó elem és az előjáróságok közösen elhatározták, hogy tüzörseget állítanak, amelyben minden község népességének arányában vesz részt. Ballireaunak csak egy embert kellett állítania.

De egy nagy nehézség volt: ki legyen hát ez az ember? A faluban mindenki csak a saját érdekeire gondolt; senki se akarta jelentős haszon nélkül fölálidozni nyugodalmat. Bizonyára mindenki forrón óhajtott, hogy vagyonát a tűz ellen oltalmazva lássa, de senki se érzett magában hivatást, hogy a

fecskendőcsövet kezelje mások javának oltalmazására. Már arról volt szó, hogy sorsot húznak, ámde szerencsére Ballireau bírja ment volt minden előitélettel. Ő mindjárt Petit-Pierre gondolt.

— Fiam, — mondotta neki, — bár te nem falunkbeli vagy, de ez nem tesz semmit, fátvölt boritunk rá. Te leszel a mi tüzoltónk. Már elég jó ideje köztünk élsz és eddig semmi panaszunk sincs rád, mutasd meg, hogy méltó vagy a bizalmunkra.

Petit-Pierret nagyon megindította ez a nagy jóindulat, de megindult maga a bírós is s remegő hangon így folytatta beszédét:

— Tudom, fiam, hogy az önfeláldozás az erények legszebbike. Mindig azt kell szem előtt tartani, hogy önérdékünk elnémitásával mindig csak a köznek tegyünk szolgálatot. A származás semmit! Minden ember testvére a másinak, kivétel nélkül. Hisz te testre is olyan helyrelegény vagy. Megállod a helyedet a szomszéd községek legényei között, büszkék leszünk a tüzoltónkra. Az egyenruhadról mi gondoskodunk!

Majd hivatalos kézzorítással így folytatta:

— Tehát rendben van a dolog. Most már elmehetsz, biztosíthatlak a falu népének jóindulatáról. Bizonyos vagyok benne, hogy érdemes munkássággoddal kitünteted magad,

szereket övének (cingulus, mely egyedül csak nálam szerezhető be.

Midőn a Főtisztelendő papság és n nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka és jutányos ár volt, melytől eltérni a lüvében sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre utóda
 polgári és papi szabó.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház-oldal

Van szerencsém a n. é. közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a legújabb divatu és legjobb minőségű szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papságot az egyszínű és fekete áruimra, melyeket kizárólagosan a Főtisztelendő papság részére tartok. Allandóan nagy választék reverenda, szimáda és egyházi quadrátusokból. Rivétum viola és fekete színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb hit-remény,

kozásuk. De tudjuk, hogy abban az egyesületben békés, komoly munkára egyesültünk olyan téren, a hol nincs közöttünk ellentét: a hazaszeretet, a felebaráti szeretet terén. Örvendtünk, hogy megtaláltuk az érintkezési pontokat, a haza és honfitársaink javára. Ott a fegyvereket nem egymás ellen szegezzük, hanem egymás mellé tesszük és csak a közös ellenség, a magyarság, a közművelődés, a szeretet ellenségei ellen vesszük elő — együtt, egyetértésben, mint egy haza fiainak illik. Ki tudja, talán ez az együtt munkálás sokkal gazdagabb aratást is fog hozni, mint most remélni merjük . . .

A konkolyhintókra pedig illendőképpen nem adunk semmit. A békét, a szeretetet munkáljuk. A szeretetért elviseljük az érdekből fakadó fekete gyűlöletet s ha harccal fenyegetnek, hát ezektől a békebontóktól senki se féltse az új egyesületet! Annál inkább megismerjük azokat, a kik a türelmetlenségben, a gyűlölködésben nem ismerünk határt. Nos hát a B. M. K. E. küszöbénél ezek részére ott a határ.

*

A magyar nyelv a nem magyar tannyelvű iskolákban. Gróf Apponyi Albert kultuszminiszter körrendeletet intézett az összes tanfelügyelőkhez, kirendeltségekhez, egyházmegyei főhatóságokhoz és közigazgatási bizottságokhoz. Ebben a rendeletben életbe lépteti a magyar nyelv kötelező oktatását a nem

magyar tannyelvű iskolákban. A kultuszminiszter megjegyzi, hogy a rendelet meg nem tartása, vagy a köteles óraszám csökkentése csak úgy, mint a magyar nyelv tanításának eredménytelen volta, ha az a tanító hibájára vezethető vissza, a tanítóval szemben a fegyelmi vétség tényálladékát állapítja meg. A rendelet célját precíz módon jelöli meg. Eszerint a cél az, hogy a nem magyar anyanyelvű gyermek a népiskolában a magyar nyelvet annyira megtanulja, hogy a IV. évfolyam bevégeztével gondolatait magyarul élőszóban és írásban érthetően ki tudja fejezni. E cél elérését a direkt módszer segítségével kell biztosítani. Magyar beszélgetéssel, magyar olvasmánnyal, magyar írásbeli dolgozatokkal és magyar nyelven vezetett iskolai foglalkoztatással és játékkal.

A képviselőház ülése. A képviselőház ma déli egy órakor formális ülést tartott, amelyben tudomásul vette a főrendiház üzenetét. Ugyanezen az ülésen a pénzügyi bizottság előadója betérjesztette az adóreformra vonatkozó jelentését. Nagy György pedig sürgős interpellációt jelentett be valamely vidéki katonai sérelem dolgában.

A politikai helyzet.

Az által, hogy az osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbítását kérte, döntő fordulat állott be a politikai helyzetben. Néhány héten belül most már tudni fogja az ország, hogy lesz-e önálló nemzeti bank vagy pedig fenmarad a régi állapot némi javítással. A kormány a tárgyalásokat a bankkal és az osztrák kormányval újév után formálisan is

megkezdte. Addig, míg ezek a tárgyalások véget nem érnek, Wekerle érdemleges nyilatkozatokat a bank-bizottság előtt nem fog tenni.

Mint értesülünk, az osztrák-magyar bank az ő kérvényében, melyet a legközelebbi napokban fog átnyújtani a két kormány, az eddigi megállapodásokon kívül újabb előnyöket fog kínálni és főképp a paritás szempontjából fog újabb javaslatokat tenni, melyek különösen közjogi szempontból fognak eleget tenni a magyar követeléseknek.

Hogy a bank dolgában a helyzet a jövőben miképp fog alakulni, azt ma még nehéz megmondani. Annyi bizonyos, hogy a függetlenségi pártban a hangulat, annak köztudomású lett, hogy katonai engedmények lesznek, már nem olyan harcias. Jellemző, hogy sok függetlenségi képviselő már megelégszik azzal is, ha a kormány a jövőre nézve garanciákat nyújt arra, hogy 1917-re, amikor önálló vámterület lesz, meg lesz az önálló bank is. — Hollóék és és Justhék azonban még mindig az önálló bankot követelik, egyelőre pedig az ő hivatkozott képezik a többséget a függetlenségi pártban.

A miniszterelnök szerdán mindenesetre jelentést tesz a királynak a helyzetről. A bécsi utról, vagyis az eredményéről semmiféle hivatalos közlést egyelőre nem adnak ki, mert a kormány csak a karácsony után fog alkalmat keresni a pártok vezéréivel a helyzet beható megvitatására és a tanácskozások alapján fog nyilatkozni az aktuális politikai kérdésekről is.

Egy forrásunk nyomán meg kell még említenünk, hogy újévkor nem történnek olyan fontos kormánynyilatkozatok, mint a minöket most a politikai világ vár. A sajtóbeli közlések

— barátom számíthatok nagybecsülésükhöz és hálaikra!

És Petit-Pierre egy óriási sisakot kapott ez volt az uniformis.

Ünnep- és vásárnapon, a semmittevés óráiban, mikor a többiek nagy vígan táncoltak a szilfák alatt, Petit-Pierre odahagyta Ballireaut, hogy résztvegyen a tűzoltógyakorlaton. Indulásakor barátságosan üdvözölték a legények.

— Szerencsés utat. A viszontlátásra ma este, Petit-Pierre.

Ma este azonban nem táncoltak, a vigtársaság egyszerre szerterebent.

*

Hosszu tűznyelvek törtek elő és Petit-Pierre mindig a legveszedelmesebb helyeken forgott, ott, ahol a tűz a legvadabban pusztított. Egészen természetesen tartották a dolgot: nem volt falubeli, nem volt veszteni valója; senki se remegett érte, hiszen nem voltak édes szülei. A többi tűzoltó gondos óvatossággal végezte dolgát — tartoztak vele családjuknak. Mint valami örült csak nem rohan bele senki a kész veszedelembé, mikor annyi barátja, rokona és vagyona van.

Egyszerre röpködött a bátorító kiáltás Ballireau tűzoltója felé, a parancsnok fáradhatatlanul ösztökélte:

— Előre, Petit-Pierre, csak előre!

És Petit-Pierre már annyi helyen megégett, hogy se széri, se száma, de azért szerencsés volt: két embert kimentett a lángok-

ból, akik az ő vakmerősége nélkül menthetetlenül odavesznének.

Az előjáróság határozatot hozott, — a lakosság lelkesedése tetőfokra hágott s a Petit-Pierre ünneplésére való készülődés olyan általános volt, hogy Ballireau község elérkezettnek látta az időt, hogy tűzoltóját egészen a maga számára reklamálja és kizárólag kötelekibe tartozónak jelentse ki.

Már július 14-ben megállapították a nemzeti ünnep napját is, amikor elérkezik a várt megjutalmazás ideje, ámde 10-én tűz ütött ki Ballireauban s az égő tető egy gerendája Petit-Pierre zuhant. Mikor kihúzták a romok alól, már meghalt.

A katasztrófát általános megdöbbenés követte nyomon s erről az esetről folyt a szó minden vendéglőben:

— Micsoda szerencsétlenség! Inkább hagyta volna égni nyugodtan az egészet. És az a rendjel, amelyet életmentésért kellett volna kapnia . . . a beszédek, amelyek már készen voltak . . . és az ünnepies fákiyasmenet.

Szegény Petit-Pierrel! Hogy sajnálják az emberek és csak ezzel vigasztalódtak:

— Még szerencse, hogy nem erről a vidékről való.

A temetés napján egész sor véletlenség adódott elő: a lelkésznek egy házaspárt kellett összeadnia, azért nem mehetett a gyászmenettel, a bíró megbetegedett, a szomszéd falvak tűzoltóságának gyakorlatra kellett mennie, a levélhordó szolgálatban volt, a tanító leckeórát adott, az előjáróság tagjai közül ki vá-

sáron járt, ki más fontos ügyben, gyámiszülei megbénultak. Nem indult meg egyetlen lélek.

Igy történt, hogy a mise után négy ember a vállára vette a koporsót s a sirkertbe vitte, magányosan, mintha tökéletesen idegen ember porhüvelyét vinné. Dél volt, a rekkenő hőségben minden ember elrejtőzött, csak a koporsóvivők verték föl a port nehéz csizmájukkal.

A temető messze volt a templomtól, fele útján az emberek letették a koporsót, hogy lélegzetet vegyenek.

— Oh, az átkozott, milyen nehéz! — szólalt meg az egyik.

— És így kell vesződni vele, aki nem is környékünkről való — felelte a másik.

A zajra egy asszony jelent meg háza küszöbén: keresztet vetett és hirtelen visszafordult.

A férfiak hallgattak, lélegzet nélkül. Az ablakok mindenütt zárva, nagy végtelen csönd nehezedett a tájra. A levegő pompás illatot lehelt s az elhunytak fehér kendőn vitt sisakjában pillangók tükröződtek.

Az árnyékban, egy kapu sarkában, vén kutya aludt. Mikor az emberek ismét fölemeltek terhüket, fölébredt, jobbra . . . balra nézett . . . senki.

A félig béna állat kinosan föltápáskodott, egyik lábát húzva maga után, fejét lehorgasztva kiment velük a temetőig, mintha a szegény halottnak meg akarta volna adni a végső tisztességet.

!! Feltűnő olcsó karácsonyi vásár !!

Barna Jenő

Nagyvárad, (Fő-utca) Rákóczi-út Weiszlovits ház.

Szövetek, Blous selymek,

Mosó barchetek, Szörme boák,

Csipkeszövetek Fehérneműek.

!! Minden cikkben meglepő olcsóságok !!

Kirakataim szives

megtekintését kérem.

!! Telefon 241 sz.

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

tulcsigázták az érdeklődést és ezt a nagy várakozást az újévi politikai nyilatkozatok nem fogják kielégítheteni. A kormány, forrásunk szerint, csak futólagosan említi meg majd a függő politikai kérdéseket, de végleges megoldásról nem tehet jelentést, mert az idő rövidsége miatt újévig nem juthat abba a helyzetbe, hogy már január elsején nyilatkozzék megállapodásokról és döntő elhatározásokról.

Nagyvárad város jövő évi költségvetése.

A pénzügyi szakbizottság elé tegnap került Nagyvárad város költségvetése.

A tanácskozás sok tekintetben érdekes volt, mert olyan kérdést vetett felszínre, amelynek súlyát eddig is mindenki érezte, de a megoldás nehézsége visszariasztotta eddig attól a tanácsot.

Arról van szó, hogy a városi villamos telepet annyira megterheli a város, hogy ezen nagy mű jövőjét komoly veszély fenyegeti. Ami jövővelmet produkál ez a hatalmas mű, azt más szükségletekre igénybe veszi a város s így tartalék-alapra még mi sem jutott. Ezen okvetlen segíteni kell, ha éppen most nem, de a legközelebbi budget tárgyalásra annyira elő kell a dolgot készíteni, hogy már legközelebb gondoskodva legyen tartalék-alapról.

A szakbizottság ülésének lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnöke alatt jelen voltak: Lukács Ödön tanácsnok, mint előadó dr. Thury László, Gerő Ármán, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Gábel Jakab, dr. Várady Zsigmond, Fried Ferenc, Weisz Lajos, dr. Pácz Sándor, dr. Moskovits József, Kőszeghy József, Belányi Imre, Déry János, Löwenstein Zsigmond, Balogh Döme, Beczkay Lajos, dr. Popper Akos, Dayka Endre jegyző.

Rimler Károly elnök az ülés megnyitása után indokolta, miért készült el ily későre a város jövő évi zárszámadása. A költségvetés normális, figyelemmel van a szükségletekre, anélkül, hogy a polgárok terheit nehezítene.

Lukács Ödön tanácsnok terjesztette elő ezután exposéját. Kifejtette, hogy a város örvedetes fejlődése nehéz feladatot ró a városi tanácsra. Az igények nőnek s emellett a fejlődésre is nagy gondot kell fordítani. A város gazdasági életét nemcsak konszerválni, hanem fejleszteni is kell. Az igények azonban nem állanak arányban a közönség adózó képességével. A tanács várakozó álláspontja helyezkedik, de ez nem jelenti az elodázást. A költségvetés gazdasági programot ad, amely reális, számol a követelményekkel. A város adminisztrációja nehézkes, azt könnyíteni kell. Így fontos a rendszert fejlesztése. Ennek is igyekeznek a tanács eleget tenni, mikor beállította a budgetbe a tűzoltó-intézmény fejlesztését, a tisztviselők fizetésének egész összegét. A közegészségügy fejlesztésére előkészítették a vízmű kibővítését, szabályozták a Pece külső részét s a belső részt is a jövő évben keresztülvizsik, gondoskodtak a Bunyitay-liget rendezéséről. Új közegészségügyi intézmények is bent vannak a költségvetésben; így a közbádoghid ujjáépítése, a vegyvizsgáló állomás felállítása. Komolyan foglalkozik a tanács a köztisztaság javításával, a szegényügy rendezésével. Igyekeznek, hogy a villamos energiát olcsóbbá és népszerűbbé tegyék. Buzgólkodik a tanács, hogy Nagyvárad vasúti üzletvezetőséget kapjon, felállítsák a vásárcsarnokot; a vásártér kiburkolása tervbe van véve; előszereettel tanulmányozzák a Köröspart kinyitását. A kulturális fejlődést sem akarják megakasztani, hanem fokozatosan fejleszteni. Úgyes, kekeded beszédben körvonalazta e tekintetben is a jövő programját. A tanács mindezeket nem adóemeléssel, hanem a várható jövedelmek célirányos fokozásával.

Az előadó előterjesztését a megérdemelt figyelemmel hallgatták s zajosan megtapsolták.

Gábel Jakab aggodalmát fejezte ki, hogy egyik évről a másikra ily rohamosan emelkednek a kiadások: 117 ezer koronával. Ez nem áll arányban Nagyvárad közönségének adózó képességével. Az állam átvette az iskolák egy részét, mégis magasabb a tanügyi kiadás. A közönségi adó leszállítására kellene a tanácsnak gondolni.

Dr. Várady Zsigmond csak azt kifogásolja, hogy a kulturára nem ad a város. Mi lesz a kulturházal és a zeneiskolával? Ezekre fedeztetni kell gondoskodni, mert a kitüntetett 3000 korona kevés, hogy azokat létesíthessék. Még közköltő emeléssel is kell ezekre a célra fedezet találni. A kultuszminiszter által adott 12000 koronát fordítsák kulturális célra.

Dr. Hoványi Géza a villamos telep költségvetésével foglalkozik. Oly könnyelműen kezeli a város ezen telepet, hogy az összeroppan, csödbe jut, mert nemcsak a közvilágítást és az összes középületeket ingyen világítja a város, hanem még más közcélokra 15000, majd 27000 koronát von el évenként tőle s így a vállalat nem teljesítheti a törvényes leírásokat. Ha a gépek elkopnak s pár százezer korona beteketés kell, nem lesz miből, holott a szabályrendelet, sőt törvénytörvény is a leírásokból alapot kellene erre a célra teremteni. Az igazsággal és méltányossággal ellenkezik, hogy akik a villamóramot fogyasztják, nemcsak az üzemből fedezik, de még a város más szükségleteihez is hozzájárulnak. Indítványozza, hogy legalább a közszükségletre felvett 27000 koronát fordítsák a leírásokra.

Rimler Károly elismeri, hogy a villamos teleppel szemben most folytatott gazdálkodás megbosszulja magát. De a felügyelő bizottság legutóbbi ülésén tárgyalták már, hogy miként oldják meg a kérdést. A Korniss-féle tárgyalások eredményéből 63000 korona megtakarításra számítanak, továbbá a világításiadó behozatalát is tervbe vették. E kettővel akarják a kérdést megoldani, de még nem jutottak pozitív megállapodásra. A kultuszminiszter által nyújtott segílyt igénybe veszi az új iskolák építése.

Dr. Hoványi Géza nincs meglegedve a polgármester válaszával. Újból hangsúlyozza, hogy a villamótelep egész bevételét csak a fogyasztóktól veszik be s a jövedelmet közcélokra fordítják, holott a közvilágítást az egész közönség élvezi. Amíg ilyen állapotok lesznek, a villamos mű, jövedelmezősége dacára, nem gondoskodhat önmagáról. Újból indítványozza, hogy a város fizesse meg a közvilágítást s hozzák be a világítási adót mielőbb.

Dr. Moskovits József tiltakozik az új adó behozatala ellen, mindaddig, míg nem ismerjük a telep jövedelmezőséget s hogy jó kezelésben van-e az. — A költségvetésre általánosságban az a megjegyzése, hogy a piacot kell olcsóbbá tenni, ez emeli a közgazdasági helyzetet. Kifogásolja az utadó és közköltő óriási emelkedését. A nagy bevételi többletnek nincs ellenértéke. A tisztviselők teljes fizetésének beállítása erőszakos dolog.

Dr. Várady Zsigmond szintén nincsen meglegedve a polgármester válaszával s Hoványi Géza felszólalását fontosnak tartja. Indítványozza, hogy a villamos telepnél 5% leírást állítsanak be a költségvetésbe. Ha ezt nem fogadják el, vegyenek fel 5000 koronát a kulturház és zeneiskola céljaira.

Rimler Károly lehetetlennek tartja, hogy most rendezzék a villamótelep ügyét, de igéri, hogy legközelebb intézkedik ebben az irányban.

Balogh Döme tiltakozik a világítási adó behozatala ellen, azt azonban szükségesnek tartja, hogy a villamos telepnél gondoskodjanak a törvénytörvény leírásokról. Foglalkozzon a kérdéssel a tanács. Most térjenek napirendre Hoványi Géza indítványa felett.

Belányi Imre telepigazgató szakszerű felvilágosítással szolgál. A világítási adó behozatalát akként véli igazságosnak, ha azt mindenki fizeti, de egyidejűleg a magánfogyasztók részére leszállítják a villamos áram árát.

Gábel Jakab nem fogadja el a világítási adót, mert azt is elköltötenék másra, s az áram árát még sem szállítanak le. Inkább akkor emeljék egyenes uton a pótdadót kifogásolja

még, hogy Nagyváradon tizszeres összegből építik az iskolákat, mint másutt.

Dr. Hoványi Gyula szerint is a villamos telep dolgával foglalkozni kell. A Korniss-féle terv megvalósulása bizonytalan, Okos dolog, hogy a közvilágítást az egész közönség viselje. Erre majd meg kell találni a helyes módot, mert a köteles leírásoktól eltekinteni nem lehet. Ezért utasítsák a tanácsot, hogy a dolog felől gondoskodják. Most nem lehet még megoldani a kérdést, de soká nem halaszthatjuk.

A szakbizottság a költségvetést általánosságban elfogadta s dr. Várady Zsigmond indítványát elvetette. Azonban utasította a tanácsot, hogy a villamótelep ügyében gondoskodják megfelelő javaslatról.

Ezután részleteiben tárgyalták a költségvetést.

A balkáni események.

A montenegrói áruk vámtételei.

A montenegrói kormány tudvalevőleg elrendelte, hogy a maximális vámot szedjék a montenegrói vámhatóságok olyan áruk után, amelyek a Montenegróval kereskedelmi szerződésben nem álló országokból érkeznek. Ez természetesen első sorban a magyar és osztrák árukra vonatkozik. Ennek válasza, vagy — ha úgy tetszik — retorziója gyanánt tekinthető az a rendelet, amelyet Wekerle Sándor miniszterelnök a mai napon adott ki. A rendelet így szól: »A Montenegróból származó áruk behozataluk alkalmával a mai naptól kezdve további intézkedésig az autonóm vámtarifa általános vámtételei szerint kezelendők.«

Isvolszky békét hirdet.

London, dec. 22. A Daily Mail jelenti Pétervárról: Isvolski a dumában tartandó beszédének tartalma a következő lesz. Ismertetni fogja az Ausztria-Magyarországgal folytatott tárgyalásokat és tisztázni fogja magát ama váddal szemben, hogy ő már előzetesen értesült arról, hogy Ausztria-Magyarország Boszniát és Hercegovinát be fogja kebelezni. Isvolski ezután meg fogja erősíteni, hogy Anglia, Oroszország, Franciaország nézetei megegyeznek és az annexióhoz a berlini szerződést aláírt összes hatalmak hozzájárulnak, majd rokonszenvét fejezve ki a balkáni szlávok iránt, nyomatékosan ki fogja azonban jelenteni azt, hogy Oroszország az ő kedvéért semmiesetre nem fog háborút kezdeni. Isvolski végül konstatálni fogja, hogy az előbb fenállott veszedelmes feszültség az által, hogy Oroszország a legutóbbi osztrák-magyar jegyzékben foglalt javaslatot és utalással Oroszország és Törökország rokonszenvére és kölcsönös jó viszonyára nyomatékosan hangsúlyozni fogja, hogy az összes kérdések, melyek ezidőszert Európa békéjét fenyegették, békés megoldást nyernek.

London, dec. 22. Daily Mailnak jelentik Pétervárról; Isvolsky külügyi exposéját jövő pénteken fogja a birodalmi дума előtt elmondani, Isvolsky ismertetni fogja Ausztria-Magyarországgal folytatott tárgyalásait, hogy elhárítsa magáról azt a gyanút, hogy az annexióról már előzetes tudomása lett volna. A külügyminiszter azután meg fogja erősíteni, Anglia, Franciaország, Olaszország felfogásának azonosságát, mely szerint az annexióhoz az összes szignatárius hatalmak hozzájárulása szükséges. Szinpátiáját

zók jelöltetése után közfelkiáltással *Báverány* Gyula okl. jegyző, makói m. kir. adótszít választatott meg, ki különösen az adóügyek terén jó nevet vívott ki magának s akiben kiváló köztisztviselőt nyertek a nagyürögdiak. A megválasztott körjegyző a küszöbön álló új év első napján foglalja el állását.

* **Villatelep a Rulikovszky-uton.** Nagyvárad város tanácsa a gázgyár és a honvédlaktanya közötti területet házhelyekül akarja értékesíteni s megbizta a főmérnököt, hogy felosztási tervezetet készítsen. A főmérnök 3 alternatív tervet készített. Az első szerint a terület 11 telekre osztatnék fel s 100416 koronáért volna értékesíthető; a második tervezet szerint 29 házhely lenne, 123,579 korona értékben és a harmadik terv szerint 41 házhely lenne, 128,345 korona értékben. A főmérnök a második tervet tartja legelőkeltebbnek anyagilag is, mert a házhelyek mind szabályosak. A 3. tervet azért készítette, mert hír szerint egy építő társaság garanciát nyújt, ha a város felépíti. A 2. és 3. terv szerint a Rulikovszky-uton csak villaszerű épületeket szabad emelni.

* **Adományok a Bosnyák-napra.** A Bosnyák-napra még mindég érkeznek adományok a parancsnoksághoz. A tegnapi nap folyamán a következő adományok érkeztek be:

Huzella Gyula gyűjtő-ívén: Huzella Gyula, özv. Stiedl Ferencné, Plander Sámuel, Wallerstein Ferenc, Korstein Hermann, dr. Mayer László, ifj. Kohn Sámuel 10—10 kor., dr. Kurofsky Ferenc, dr. Demetrovits Elek 2—2 kor., Bellovits Antal 1 K, Kiss Dávid gyűjtése 20-20 K, Eisler M. gyűjtése 3 K, Mezey és társa gyűjtése 9-35 K, Spreng testvérek gyűjtése 2-50 K, Kádár János gyűjtése 4-22 K, Szabadhegyi Kamilla 10 K, Schwarz N. 1 K, Glücksmann Ármán 10 K, Kurtág G. Dozso 25 K, Radu Demeter gör. kath. püspök 50 K, Harmathy Károly 10 K, Veres Sándor (Szalárd) 5 K, Fényes Manó 5 korona, dr. Olasz Béla 5 korona.

Egyéb adományokat küldtek: Leitner Ferenc, Bognár és Szántó, Schön Lipót, özv. Karner Gyuláné, Molnár Lajos, Nadányi Károlyné, Molnár Lajosné, Klein Sándor és Vilmos és Holiczy N., Csáky György.

* **130 kilogramm szivarvég.** Említettük, hogy városunk derék polgára Plander Sámuel 130 kgr. szivarvéget gyűjtött össze az 1848—49-iki öreg honvédeknek. Az már rendeltetési helyére érkezett s a parancsnokság alábbiakban fejezte ki érte köszönetét: Tekintetes Plander Sámuel urnak, Nagyvárad. Kellemes kötelességet teljesítünk akkor, amikor az öreg honvédek részére küldött 130 kiló szivarvégért ősszinte köszönetet mondunk. Teszünk ezt annál inkább, mert megvagyunk győződve arról, hogy ezen elhatározásában nemcsak az agg harcosok iránti nemes érdeklődés és megemlékezés vezérelte, hanem egyúttal a mély hazafiai érzés sugallata is. A midőn a nagy idők tanuinak igaz szívből eredő hálás köszönetét tolmácsoljuk, tisztelettel kérjük, hogy őket továbbra is becses jó indulatában megtartani sziveskedjék. Dr. *Lukács* Gyula ezredorvos, parancsnok.

* **Sortűz egy erdőőr lakására.** Tegnap éjjel csaknem életével lakolt a kristyóri erdőőr becületessége miatt. Mint tudósítónk jelenti a kristyóri erdőben napirenden volt a falopás és az erdőőr soha sem tudta a tetteseket elfogni, sőt egyáltalán még csak felvilágosítást sem tudott adni a helyzetről. Ebből arra lehetett következtetni, hogy az erdőőr összejátszik a fatolvajokkal, miért is új erdőőrt fogadtak a kristyóri erdőbe. Az új erdőőr *Papp Imre* alig foglalta el állását pár nap múlva már a fatolvajok egyikét elfogta. Csaknem minden héten fogott meg egy-két fatolvajt

az új erdőőr. E miatt a fatolvajok állandóan üldözték az erdőőrt, sőt már nem egyszer orozva rá is lőttek, azonban a golyók sosem találtak. Tegnap este, mikor *Papp Imre* rendes körutjáról haza fele igyekezett, az erdőben két gyanus embert látott, akikre rá szólott, hogy kik és mit akarnak. A két ember nem válaszolt, hanem a náluk levő fegyverből az erdőőr felé lőttek. Az erdőőr erre visszalépett, mire a közeli fák közül egymásután 12 lövés dördült el. Az erdőőr látva, hogy egy egész bandával van dolga, futni kezdett a lakása felé, mely már nem messzire volt. Futás közben a támadók folyton lövöldöztek utána, azonban a golyók nem találtak. *Papp* lakásába bezárkózott és ott várta a történéndőket. Pár percnyi szünet állott ezután be, azonban nemsokára közeli fegyverropogás volt hallható s az ablak üvegei csörömpölve hullottak a földre. Az erdőőr, aki családjával lakik, kétségbeesve várta a történéndőket. A lövöldözés folyton tartott. A golyók egymásután furódtak be a kitört ablakon keresztül a falba. A kétségbeesett emberek a földre vetették magukat és így a golyók fejük felett repültek el. Az ostrom egy félóráig tarthatott, amikor végre megszűnt a lövöldözés és az ostromlók eltávoztak. Az erdőőr jelentést tett az esetről a belényesi csendőrségnek, mely megindította a nyomozást.

* **Összeöngött kisgyermek.** Nem első és nem utolsó dolog az alábbi megtörtént eset. Almaszeghuta községében *Orlovics Anna* 2 éves kisgyermekét, más három idősebb gyermekkel bezárta a lakásba, hogy ő zavartalanabban végzehesse dolgát. A gyermekek természetesen nem hagyták ki a játékból a tűzhelyt sem, s így történt, hogy a kisgyermek ruhája lángot vetett és súlyos égési sebeiben szörnyet halt. Az ügyészség megindította a gondatlan anya ellen az eljárást.

* **A múzeum tűzbiztonsága.** A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület átiratot intézett Nagyvárad városához, amelyben kéri, hogy a régészeti egyesület Múzeumának épületébe vezettesse be a vízvezetékét, tűzoltási célokra. Tűz esetén ugyanis nagyon nehéz volna az oltás, mert a Múzeum közelében nincsen tűzcsap s a vezeték is távol van az épülettől. A Múzeumban pedig nem csak nagy értékű tárgyak vannak, hanem ezek egy része olyan, hogy műtörténelmi szempontból pótolhatatlan veszteség lenne azok elpusztulása. A városi tanács bizonyára teljesíteni fogja az egyesület kérését.

* **Tűzek a vidéken.** Bocsaj községben *Márton* Ferenc földművelő embernek az éjjeli órákban kigyuladt az istállója. Leégett földig. Az összes takarmány lovastól, ökröstől együtt. Természetesen oltásról szó sem volt. Ugyan ki is segített volna oltani, ha csak a jó Isten nem egy szakadó esővel, mert ami tűzrendészetünk nagyon magas színvonalon áll a községekben, mert a falu kupaktanácsa gondol vele. Ugyanilyen meglepetésben volt része *Ilodoró* Györgynek, ennek is beleégett istállója jászága, takarmánya. A csendőrség széles körben nyomoz, mert valószínű, hogy gaz bosszuállók machinációjának lett e két szerencsétlenül járt ember martaléka. A kár 8000 koronára rug.

* **A szegény vakok karácsonya.** Nagy a földi nyomor, az emberek ezrei különböző körülmények között nyújtják felénk kezüket alamizsnát, segédelmet kérve. E számtalan szerencsétlenek között azonban legnagyobbak azok, kik megfosztva a látás gyönyöreitől, még koldulni sem mehetnek látó embertársaik segédleme nélkül; pedig gyakran nemcsak a saját, de többtagu családjuk kenyéréért kellene könyörögniök. E vak embertársaik érdekében, kiknek száma hazánkban a 18.000 ret meghaladja, fordul a Vakokat Gyámolító Orsz. Egylet a nagyközönséghez,

hogy csak egy percig képzelje magát az örökös sötétségbe, mindenkorra megfosztva a természet szépségeinek szemlélésétől bizonytalanságára lesz szegény vak embertársaiknak. Most, a mikor a tél zordsága, úgy a szegény vakokra, mint azok kis gyermekeire, kétszeresen nehezedik, azt a kérelmet intézi a nemes-szívű emberbarátokhoz, kegyeskedjenek adományukkal nagylelkűen hozzájárulni ahhoz, hogy a szegény vakok közt tüzelő és élelmiszert oszthassunk szét, hogy a vak gyermekeket és a felnőt看 vakok látó gyermekeit felruházhassuk és ezen szegény teremteteknek a közelgő szent karácsony napján örömet szerezhessünk. A szenvedők nevében elterjesztett kérelmünkre adakozók küldjék adományait Budapest, VII. Hungária körut 16. szám alá.

* **Meglopott óras.** A szegedi rendőrség táviratban értesítette a nagyváradit, hogy Szegeden *Szekely Béla* Szent István-téri óras- és ékszerész üzletét az elmúlt éjszaka álkulccsal felnyitották s 22 zsebórát, nyakkendő tüket és gyűrűket, 1000 kor. értékben elloptak. A rendőrség kéri a nyomozati eljárás megindítását s az esetleg Nagyváradra menekülő tettesek elfogatását.

* **Találtak egy bársony női zacskót,** egy zsebpendő, kulcs és néhány fillér pénz tartalommal. Igazolt tulajdonosa átvetheti a rendőrségen I. e., 7. sz. szobában.

* **Karácsony nap Székelyhídon.** A székelyhídi gyermektelep az elhagyott kisdedeknek szép karácsonyi ünnepélyt rendezett tegnap délután 5 órakor. Szép beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt *Kovácsnay Marcell* főszolgabíró, serkentve a nemes adakozókat, bőkezűségük megtartására a jövőben is. Majd erre *Edelmann* Menyhért a telep igazgató főorvosa köszönte meg ékes szavakban a nagy közönség jótékonyágát rámutatva arra a nagyhatásra, amit a sok kis apróság piruló arcáról köszönetként vehette a közönség. Ezek után az ünnepelők szétesztek, míg a gyermekek megbámulva a sok szép ajándékot boldogan hajtották le nyugalomra ártatlan fejecskejüket.

Névjegyek

a legizlésebb kivitelben megrendelhetők **SEBŐ IMRE** könyvkereskedőnél
Nagyváradon, Rákóczi-ut.

x **Karácsonyi vásár.** Mivel raktárom nagyobbítására előnyös vásárlást eszközöltem, azon kedvező helyzetbe vagyok, hogy kivált a karácsonyi alkalmi mindenféle órák, — arany és ezüst ékszerek árait leszállíthattam. Ezen körülmény által tisztelt vevőimet bárkinél is olcsóbb ár mellett tudom kiszolgálni. Miért is kérem a n. é. közönség minél számosabb látogatását. *Szilágyi Géza* óras ékszerész, Rákóczi-ut, Orsolya-zárda épületben.

x **Magyar daltársulat a Korona-kávéházban.** A Korona-kávéházban esténként egy elsőrangú erőkből szervezett Magyar Daltársulat tartja művészi nivón álló előadásait; a társulat műsora a legkedveltebb újdonságokból van összeállítva. Kiemeljük a műsorból Janó a drótostót 3 személyes operettet, valamint Betyár-élet magyar jellegű daljátékot meg kell említeni Sarai Sz. Károly művezető rendező saját műsorával, S. Tubai Aranka énekes és táncosnőt, Gyöngyösi Micit a közkedvelt énekesnőt, Nádasi Ilona és Németh Szidi énekesnőket, Kiss Dani baritonistát, a közkedvelt Dévai-párt, mint Lengyelzsidó bocherimitátorok, kik esténként óriási tetszést aratnak kitűnő duettjükkel, valamint Grecz karmester művészi játékát, melyel estélyről-estélyre emeli az előadás színvonalát. Előkészületben az Acél király kacagató bohózat, amely a budapesti kabarettékben feltűnő tetszést aratott. Kezdeté este 9 órakor. Beccses pártfogást kérve *Dévai Sándor*, igazgató.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Szép gárdista.
Csütörtök d. u.: Gül baba.
Péntek: d. u. Koldusdiák, este: Tévelygők (premier).
Szombat: d. u. Nagymama, este: Tatárjárás.
Vasárnap: délután: Szerencsemalac, este: Zách Klára (premier.)

Zách Klára. Vasárnap este emlékezetes premiér zajlik le a Szigligeti Színház falai között. Már napok óta nagy tömegek gyönyörködnek azokban a pazar diszítésű jelmezekben, arauy-, ezüsthímzésű toalettekben, ragyogó selyem- és bársony kosztümökben, amelyek Zách Klára vasárnapi bemutatója alkalmából kilépnek a Rákóczi ut kirakatai mögül és a színpadon elevenednek meg. Annyi sok bécsi operett, párisi bohózat, angol komédia után igazi üdítő forrás ez a drámai hatású, nagy tragédia, amelynek minden mozzanata a magyar lélek, magyar élet és magyar történet igazságait sugározza ki. A premiér iránt már ma is hihetetlen érdeklődés mutatkozik. A bemutató — vasárnap lévén — kisbérletszűnetben megy.

Tévelygők. Ez a hét a premiérek hete. Egymásután három bemutató kerül sorra a jövő hétfőig. Egy (A szép gárdista) már lezajlott. A harmadik (Zách Klára) vasárnapra esik. A második újdonság a Tévelygők karácsony első estéjén kerül színre. A Tévelygők, — Gécy István új népszínműve — bizonyára igen sok modern embert vonz a színházba pénteken. A mai falusi nép életét, helyzetét, ügyét-baját, örömet szötte be a szerző a színjátékába, mely minden ízében új, eredeti és teljesen egyéni. A darabból most folynak a próbák, melyek után itélve az előadás sikerültnek ígérkezik.

ÁVIRATOK.

Az új adótörvény.

Budapest, december 22. A pénzügyi bizottság eladója tegnap benyújtotta az adóreformról szóló törvényjavaslatot. A javaslat egy vaskos kötetet képez és igen sok üdvös intézkedést tartalmaz. Többek között az I. és II. osztályú kereseti adó. Az új adónemek, régiek teljes reformálása útján lesznek megvalósítva. Ezek közé tartozik a jövedelmi adó, mely minden tekintetben megfelelő megoldást nyert a javaslatban.

Wekerle bécsi utja.

Budapest, dec. 22. Wekerle Sándor miniszterelnök ma Bécsbe utazik, hogy a király előtt kihallgatáson jelentkezék. Wekerle Sándor bécsi utja elé nagy érdeklődéssel néznek, mert ettől igen sok politikai kérdés megoldása függ.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, dec. 18.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96

Zab májusra	—	—	—	—
Zab okt.	—	—	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	—	—	6.85
Tengeri jul.	—	—	—	6.69

Értéktözsde.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, dec. 18.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. dec. 18.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	—	—	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	94.50
Osztrák járadék papírban	—	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
London vista	—	—	631.50
Páris vista	—	—	689.50
20 márkás arany	—	—	23.51
20 frankos (Napoleon) arany	—	—	19.02
Német birodalmi márka	—	—	117.96

NYILTTÉR.

Kossuth Ferencz levele!

Tek. Balázsovich Sándor gyógyszerész urnak Sepsiszentgyörgy.

„Csuzos bántalmaknál az »INDASZESZ« bedörzsölése jó hatásúnak mutatkozott. Kérem legyen szives nekem három üveggel küldeni.»

KOSSUTH FERENCZ.

Számos előkelőségek és orvosok igazolják, hogy a törvényesen védett székelyhavasi

INDASZESZ

gyógyfű sósborszesz

legjobb szernek bizonyult a test és izmok edzésére. Üdítő és frissítő. Megóvja a testet a hideg káros befolyásától. Massagehoz (Gyuró-kenő-kúra) felette ajánlatos. Leghatásosabb szer csuz, köszvény, rheuma, fejfájás, nátha, influenza, tagszaggyulladás és mindennemű meghűlésből eredő bajok ellen. A székelyhavasi »INDASZESZ« össze nem tévesztendő más sósborszesz készítményekkel, melyek egyszerű szeszekeverékek, holott az »INDASZESZ« székelyhavasi gyógyfüvekből előállított és hatásában felülmúlhatatlan gyógyszerkülönlegesség.

Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész Sepsiszentgyörgy. A törvényesen védett székelyhavasi »INDASZESZ« kapható 2 és 1 koronás üvegekben az országban mindenütt. Főraktár Nagyváradon Nyíry György örökösai gyógytárában.

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

15.

A nevelő megérkezésének első pillanataiban elég kegyesek voltak az urfiak, ama szeretetlenséget, barátságtalanságot, szóval ellen-szenvet Demeternek kimutatni, melyre töltek a jövőben is számíthatott, s bár ő mindezek dacára illedelmes, barátságos, sőt nyájas volt irányokban; mindezek után is valamennyinek ugy borsózdott a háta, az általa nyújtandó szellemi tápoktól, mintha csak jól tartották volna őket vadgesztenye konfektával.

Ezek ugyan szép kilátások, — gondolhatta magában, — valljon mi lesz még ebből?

Egyszer csak az urfiak mindnyájának egy gondolat villant át karakán agyán, az tudni-illik: hogy a nevelőtől minden áron megtisztítják a portát... Igen de hogy? — kérdi az egyik; »majd csak kitaláljuk«, — válaszol a másik... »no bizony jó is lesz az«, — veti utána a harmadik... »menjünk ki délután a nádastóhoz tanácskozni«, — egészíti ki a negyedik... helyes! helyes! — ordítja utána teletorokkal valamennyi!

A terv aznap délután csakugyan készen volt, — s határozottat... azaz, hogy ezt instálom! majd csak alább közöljük a nyájas olvasóval...

Baj van a háznál! a szakácsné megverte a szobaleányt, a szobaleány a szolgálot, a szolgálot fejéhez ütötte a kocsisnak a tálat, ez neki fohászodott. meghajalta az ostorost, végtére aztán az inas is neki vadult, s megverte őket mind.

Csenget a nagyságos asszony, egy lélek sem jön be, csak a pokoli láрма, veszekedés hallatszik át a konyhából keresztül a falakon.

Végre a kiváncsiság győz, a nagyságos asszony megjelen a helyszínen: hát amint az ajtóban megáll, látja hogy Gyurka inas épen akkor végzi az executiót, s neki gyürkődve ott áll a megveretett, síró, átkozódó közönség előtt, mint valami persecutor.

— Fekete fésűljön meg benneteket! — förmed a civakodókra a megérkezett nagyságos asszony, — hát micsoda fertelmes veszedelmet visztok ti itt véghez?

A nagyságos asszony véletlen megjelenése elnémitá ugyan az első percben a meglepett cselédek, de már a második percben a vékonyabb, ki vastagabb, ugy a hogy tudta, kezdte el neki saját ügyét védelmezni, s önmagát mindannyi ártatlannak lenni állította.

— De hát végtére is mi bajotok? — faggatózik tovább a még eddig egy szót sem értő nagyságos asszony.

— Jaj instálom alázatosan a nagyságos asszony! nagy itt a baj, mert elveszett a nagy ezüst osztó kanál, azután ez a nagy... — itt aztán mind egyszerre mutatott egymásra, miközben szebbnél szebb cimeket morzsoltak le a konyhai lexiconból — még én reám meri fogni, hogy én loptam el.

— No ez valóban szép dolog! — veti oda boszusan a nagyságos asszony, — ez még ugyan nem történt soha a házamnál, hogy a belső cselédek kezei közül valami elveszett volna! jól van biz eh! mit bánom én, kerítsétek ki, ha tudjátok, ha pedig nem tudjátok: bizony megfizetitek azt mindnyájan, mert én a ti gondatlan hanyagságtok miatt csakugyan nem fogom a kárt tűrni. Ezzel szépen egyet fordult a sarkán s ott hagyta a faképnél az egymásra duzzogó cselédeket.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKIOS GYULA.

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES

A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYÜI
KAHATÓK.
PF CZÉGNÉL

PF CZÉC
LONDON
PARIS
ES
BERLINI

NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

PF CZÉC
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

Nagy karácsonyi vásár.

Legcélszerűbb ajándéktárgyak

hölgyek és urak részére.

Külön gyermekjáték osztály.

Szép kivitelű gyermekjáték- ujdonságok.

Francia babák óriási választékban és rendkívüli nagy választék játék különlegességekben, melyek legolcsóbban kaphatók

Waldmann Ernő

Diszmuáruk, sport és utazó cikkek üzletében,
Rákóczi-ut, az Orsolya-zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

Eladó alma.

Kitűnő zamatos almák
Törökbálint, Bátul, Aranyranét, Málna, Tafata.
Leányka
Schenker Mihály

háztulajdonosnál
Nagyvárad, Szarvas-sor 80.

Az adventi szent idővel kezdődik

Dr. Prohászka Ottokár
székesfehérvári püspök úrnak legutóbb megjelent
nagyszabású műve:

Elmélkedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomva s kis 8-adrét alakban 736 oldalra terjed.

Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor.
Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadóhivatalában Esztergomban.

Ugyanott kapható az illusztris szerzőnek eddig megjelent többi nagybecsű műve is, ugyanitt:

Isten és a Világ. Különös tekintettel a természettudományokra. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 250 oldal. Ára füzve 2 kor. 40 fill., kötve 3 kor. 40 fill.

A keresztény bűnbánat és bűnbocsánat. A budapesti m. kir. tudományegyetem hittani kara által a Horváth-féle jutalommal kitüntetett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 325 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor.

Föld és ég. Kutatások a geologia és theologia érintkező pontjai körül. Harmadik kiadás. Nagy 8-adrét, 462 oldal. Ára füzve 6 kor., kötve 7 kor. 50 fillér.

Dominus Jesus. Nyolc konferencia, melyet a budapesti egyetemi templomban tartott dr. *Prohászka Ottokár.* Második kiadás. 8-adrét, 112 oldal. Ára füzve 1 kor. 20 fill., kötve 1 korona 80 fillér.

A diadalmas világnézet. Második kiadás. Nagy 8-adrét, XII. és 292. oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.

Egyben ajánlom a ftdő urak becses figyelmébe dűsan berendezett és nagy választéku szent kép, rózsafűzér és ima-áönv raktáramat a legjutányosabb árak mellett.

Mutatvány küldeményeket választás végett, valamint minta-képeket kívánatra szívesen küld

Buzárovits Gusztáv,
könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése
Esztergomban.

Zálogház.

Alulirott intézet néhai **Amigó Mór**

Zálogkölcson intézetét

átvette és a mai naptól fogva saját cége alatt folytatja. A zálogkölcson intézet helyisége Kapuezinus-utca 6. szám.
(Justh-házban.)

Leszámitoló és Jelzálogbank R.-T.

Tüzfát

legolcsóbb napi árakon házakhoz
szállítanak

Weiszberger és Társa
tűzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Beödy Balogh Gábor

-- festőművész --

képtárlata

megnyílt a vármegyeház
nagytermében. - - - -

A művek előnyös havi vagy negyedévi részletfizetésre is kaphatók. — A részletek: a Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának pénztárába lesznek befizetendőek. Felvilágosításokat a helyszínen szívesen ad a **RENDEZŐSÉG**.
Nyitva: D. e. 10—1-ig, d. u. 3—1/6-ig.

Gőzmosóda vegytisztítógyár
= Nagyvárad, Gilányi-utca. =

Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemű fehérneműk mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítóknban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 308

MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár. Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.
Nagyvárad.

Fiókküzletek:

Nagyvárad, Rákóczi ut Bazar épület.
Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbeliek.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7
Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

Rosenzweig Róza (férj. Goldstein)

volt cs. és kir. szabadalom tulajdonos. Első orvosilag ellismert
„Párisi Mellfűző Műterme.” — Alapított 1890-ben.
Nagyvárad, Rákóczi ut (Fő-utca.) Telefon 632. sz.

6 óra alatt mérték szerint pontosan és lelkiismeretesen készít **párisi és brüsszeli fűzőket, osipősorítókat, reform KÉSMÁRSZKY-féle nadrágok, testegyenestők.** Raktáron tart 10.000 darab PÁRISI és ZWIKLIS fűzőket, MODELLEKET és mind e szakba vágó kellékeket óriási választékban. Karácsony és újév alkalmával 25% engedmény.

BELÉPÉSI FELHIVÁS.

A „Biharmegyei Korona Takaré- és Hitelszövetkezet”

1909. ÉVI JANUÁR HÓ 1-ÉN ÚJ ÉVTÁRSULATOT KEZD, MELY 1911. DECEMBER VÉGÉIG TART.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez, vagyis legalább 1 koronának heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg három év leteltével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek készpénzben fizettetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetkezet célja a takarékossgot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olesó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel működik; tagjai a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.

A szövetkezet helyisége a „Biharmegyei Takarékpénztár” I. emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 3. szám alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten lévő váltóüzletben már a mai naptól kezdve elfogadtnak, melyek mielőbbi eszközzésére felkérjük a szövetkezet tagjait, valamint az ujonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1908. november hó.

584 1-16

A „BIHARMEGYEI KORONA TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZET” IGAZGATÓSÁGA:

Dr. Wallner Ödön

Fleischhackker Gyula

Pekanovits Imre

Schwartz Ferenc

Weinberger Jakab